

УДК 330.34:332.142

DOI: <https://doi.org/10.53920/ES-2023-3-11>

Семен Григорович ХАНІН,

кандидат економічних наук,
доцент кафедри менеджменту,
маркетингу та публічного адміністрування,
Заклад вищої освіти «Міжнародний науково-технічний
університет імені академіка Юрія Бугая»
ORCID: [0000-0003-1520-9504](https://orcid.org/0000-0003-1520-9504)

СТРАТЕГЕМИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНО-ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНАЛЬНИХ ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ В УМОВАХ СТАНОВЛЕННЯ КРЕАТИВНОЇ ЕКОНОМІКИ

У статті проаналізовано особливості інтелектуально-інноваційного розвитку регіональних економічних систем в умовах становлення креативної економіки. Обґрунтовано взаємозв'язок інтелектуально-інноваційного розвитку регіональних економічних систем з іншими стратегічними цілями розвитку, такими як соціальний, демократичний, економічний, науковий розвиток та екологічна безпека. Визначено основні аспекти інтелектуально-інноваційного розвитку регіональних економічних систем в умовах креативної економіки, зокрема доведено, що врахування переваг креативної економіки дозволяє розглянути ефективні шляхи використання наявних ресурсів, зокрема інтелектуального потенціалу, наукових досягнень, технологій та фінансових засобів для стимулювання розвитку інноваційних підприємств та інфраструктури. Стратегеми інтелектуально-інноваційного розвитку необхідно розглядати як стратегічні напрями, що пронизують усі аспекти регіонального розвитку. Вони об'єднують у собі формування інноваційної інфраструктури, підтримку досліджень та розробок, сприяють залученню інвестицій та розкривають можливості для виникнення нових інноваційних підприємств. Розвиток регіональних економічних систем передбачає впровадження комплексу стратегем, спрямованих на збільшення інноваційного потенціалу, залучення талановитих індивідів, створення інноваційних центрів та розбудову креативних індустрій. Визначено, що інтелектуально-інноваційний розвиток регіональних економічних систем в умовах становлення креативної економіки повинен передбачати поєднання

інноваційних підходів та інтелектуального потенціалу для стимулювання зростання, підвищення конкурентоспроможності та покращення якості життя населення в конкретних регіонах.

Ключові слова: інтелектуально-інноваційний розвиток, регіональні економічні системи, креативна економіка, стратегіями, регіон, інтелектуальний потенціал.

Semen KHANIN

PhD in Economics,
Associate Professor of the management, marketing
and public administration department,
Higher Educational Institution «Academician Yuriy Bugay
International Scientific and Technical University»

STRATEGEMS OF INTELLECTUAL AND INNOVATIVE DEVELOPMENT OF REGIONAL ECONOMIC SYSTEMS IN CONDITIONS OF FORMATION OF CREATIVE ECONOMY

The article analyzes the peculiarities of the intellectual and innovative development of regional economic systems in the conditions of the formation of a creative economy. The relationship between the intellectual and innovative development of regional economic systems and other strategic development goals, such as social, democratic, economic, scientific development and environmental security, is substantiated. The main aspects of the intellectual and innovative development of regional economic systems in the conditions of the creative economy have been determined, in particular it has been proven that taking into account the advantages of the creative economy allows considering effective ways of using available resources, in particular intellectual potential, scientific achievements, technologies and financial means, to stimulate the development of innovative enterprises and infrastructure. The strategies of intellectual and innovative development must be considered as strategic directions permeating all aspects of regional development. They combine the formation of innovative infrastructure, support for research and development, help attract investments and open opportunities for the emergence of new innovative enterprises. The implementation of these strategies contributes to the creation of a dynamic ecosystem, where innovation is the central element, and creative potential is fully revealed. The development of regional economic systems involves the implementation of a set of strategies aimed at

increasing innovation potential, attracting talented individuals, creating innovation centers, and building creative industries. It was determined that the intellectual and innovative development of regional economic systems in the conditions of the formation of a creative economy should involve a combination of innovative approaches and intellectual potential to stimulate growth, increase competitiveness and improve the quality of life of the population in specific regions.

Keywords: *intellectual and innovative development, regional economic systems, creative economy, strategies, region, intellectual potential.*

Постановка проблеми. Сучасний світ перебуває в стані постійних змін та еволюції, вимагаючи від регіональних економічних систем адаптації до нових викликів та парадигм. Одним із найважливіших напрямів цього розвитку виокремлюється становлення креативної економіки – системи, що базується на високому ступені інноваційності, творчості та здатності генерувати нові ідеї, продукти та послуги. Однак розвиток креативної економіки на рівні регіонів стикається з рядом складних проблем, що потребують уваги та вирішення. Однією із головних проблем є недостатній рівень інтелектуально-інноваційного розвитку регіональних економічних систем. Неспроможність регіонів ефективно адаптуватися до нових вимог креативної економіки може призвести до відставання від глобальних трендів, зниження конкурентоспроможності та обмеженого доступу до новаторських рішень. Це та інше вимагають визначення стратегем інтелектуально-інноваційного розвитку регіональних економічних систем в умовах становлення креативної економіки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Біля витоків концепції креативного розвитку та розвитку цього напрямку, із урахуванням інтелектуально-інноваційних процесів, стоять такі закордонні вчені, як: Т. Адорно, П. Будье, Е. Бустаманте, Р. Діаз-Боун, Ч. Лендрі, М. Меттьєс, Дж. Мокир, Е. Торренс, Р. Флоріда, В. Франк, Дж. Хоккінс та інші науковці.

Проблематика розвитку регіональних економічних систем на засадах інтелектуально-інноваційних детермінант знаходить своє відображення в працях таких науковців, як: В. П. Варга [1], Б. В. Дергалюк [2], Ю. Г. Неустроєв [3], О. В. Перепелюкова [2], О. В. Попело, І. З. Сторонянська [5], С. О. Тульчинська [7], В. Ю. Худолей та інших.

Проте, зважаючи на те, що дослідження інтелектуально-інноваційного розвитку регіональних економічних систем в умовах становлення креативної економіки сприяє розумінню основних викликів та можливостей, які стоять перед регіонами, та надає практичні рекомендації для досягнення успішних результатів у впровадженні інноваційних підходів, це та інше зумовлює необхідність подальшого дослідження означеної проблематики.

Метою статті є обґрунтування стратегем інтелектуально-інноваційного розвитку регіональних економічних систем в умовах становлення креативної економіки.

Основні результати дослідження. У сучасному економічному ландшафті, який переживає становлення креативної економіки, питання ефективного розвитку регіональних економічних систем набуває особливого значення. Інновації та інтелектуальний потенціал стають ключовими драйверами для досягнення конкурентоспроможності, сталого зростання та покращення якості життя населення в різних регіонах. Відтак, розробка та впровадження стратегій інтелектуально-інноваційного розвитку стає важливою передумовою для просування економічних систем на шляху до успіху. У цьому контексті вивчення оптимальних шляхів реалізації цільових орієнтирів набуває важливого значення.

Регіональні економічні системи, які характеризуються відкритістю та активною взаємодією з оточенням, не прагнуть досягти стану незмінності та стабільності, оскільки розвиток є процесом, який передбачає різноманітні зміни і трансформації. Особливо це стосується регіональних економічних систем, які перебувають під впливом інтелектуально-інноваційних детермінант. Такий розвиток характеризується постійним динамічним функціонуванням, під час якого відбуваються перебудови параметрів системи під впливом різних чинників. Ці перетворення спричиняють зміну всієї структури системи, включаючи її утримання та моделі функціонування [2].

Інтелектуально-інноваційний розвиток регіональних економічних систем взаємопов'язаний з іншими стратегічними цілями розвитку, що включають [7, С. 42]:

- соціальний розвиток (досягнення рівноваги на ринку праці, зниження нерівностей у рівні та якості життя різних соціальних груп на різних територіях);

- демократичний розвиток (включає підтримку процесів децентралізації, передачу владних повноважень на місце, активну участь населення у прийнятті управлінських рішень, а також запобігання та вирішення можливих соціальних конфліктів);
- економічний розвиток (орієнтований на сталість зростання валового регіонального продукту, збільшення доданої вартості, стимулювання інновацій у різних галузях економіки, модернізацію економіки загалом та забезпечення економічної безпеки);
- науковий розвиток (включає модернізацію соціально-економічної системи на інноваційній основі, стимулювання освітньої, наукової та інноваційної діяльності, розвиток інноваційної інфраструктури та формування регіональних центрів для створення та поширення важливих технологій);
- екологічну безпеку (полягає в дбайливому та раціональному використанні природних ресурсів, зменшенні викидів у навколишнє середовище, безпечній утилізації відходів та запровадженні принципів циркулярної економіки для збереження природного кругообігу речовин).

Тобто, стратегічні цілі є важливими елементами у формуванні рівноваги та розвитку регіональних економічних систем, сприяючи стійкому та гармонійному прогресу різних аспектів суспільства.

Обґрунтовано сформований напрям інтелектуально-інноваційного розвитку дає можливість:

- виявити наявні потенційні можливості регіонів та активізувати їх задіяння у інноваційно-інтелектуальному спрямуванні, чому сприяє становлення креативної економіки;
- досягти сталість економічного регіонального розвитку;
- побудувати форсайти розвитку економіки з урахуванням інноваційних впроваджень та наявної науково-технічної бази;
- узгодити інституційні важелі інноваційного розвитку із урахуванням нормативно-правових актів (наприклад, оподаткування щодо формування та функціонування еко-індустріальних та індустріальних парків);
- послідовність дій державної, регіональної та місцевої влади щодо підтримки інтелектуального та науково-технічного розвитку.

Стратегіями інтелектуально-інноваційного розвитку необхідно розглядати як стратегічні напрями, що пронизують усі аспекти регіонального розвитку. Вони об'єднують у собі формування інноваційної інфраструктури, підтримку досліджень та розробок, сприяють залученню інвестицій та розкривають можливості для виникнення нових інноваційних підприємств. Реалізація цих стратегій сприяє створенню динамічної екосистеми, де інновації є центральним елементом, а креативний потенціал розкривається повною мірою.

Обґрунтування стратегій інтелектуально-інноваційного розвитку регіональних економічних систем в умовах становлення креативної економіки має велике значення для розвитку територій із урахуванням їхніх наявних потенційних можливостей. Стратегії дають можливість передбачити заходи щодо нівелювання наслідків кризових явищ та ризиків.

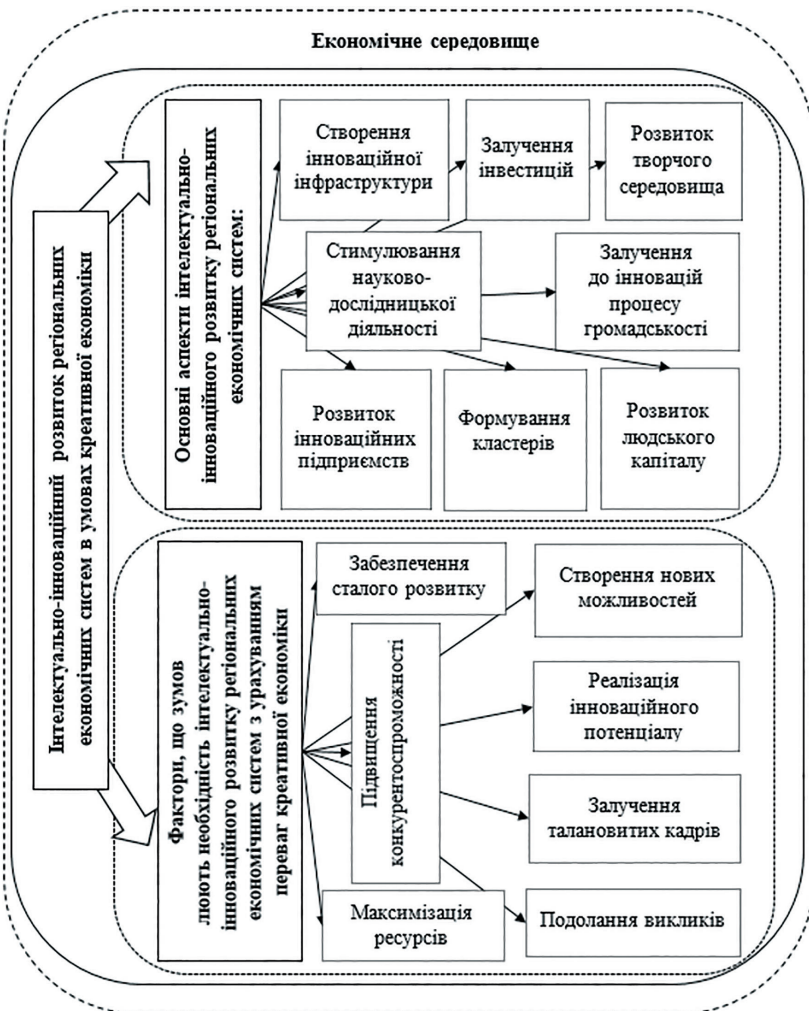
У цьому контексті стратегічне управління регіоном виступає як важливий механізм координації та синергії між різними аспектами розвитку. Воно включає в себе планування, координацію та моніторинг виконання стратегій інтелектуально-інноваційного розвитку, враховуючи при цьому інші стратегічні цілі, такі як соціальний розвиток, демократизацію, економічний та науково-інноваційний розвиток, а також екологічну безпеку. Саме через взаємодію цих стратегій формується цілісний підхід до сталого та збалансованого розвитку регіону, що сприяє досягненню конкурентоспроможності та відповідності потребам сучасного суспільства.

У даному контексті, як зазначає В.П. Варга, стратегічне управління регіоном являє собою динамічний комплекс взаємопов'язаних і взаємозалежних управлінських процесів, що містять такі складові [1]:

- аналіз зовнішнього та внутрішнього оточення регіону;
- визначення місії регіону та цілей стратегії його розвитку;
- вибір оптимальної стратегії функціонування та розвитку регіону;
- реалізацію обраної стратегії розвитку регіону;
- оцінку впровадження стратегії розвитку регіону та контроль за її виконанням.

Інтелектуально-інноваційний розвиток регіональних економічних систем в умовах становлення креативної економіки передбачає поєднання інноваційних підходів та інтелектуального потенціалу для стимулювання зростання, підвищення конкурентоспроможності та покращення якості життя населення в кон-

кретних регіонах. Можна виділити окремі аспекти інтелектуально-інноваційного розвитку регіональних економічних систем в умовах креативної економіки (рис. 1).

Рис. 1. Основні аспекти інтелектуально-інноваційного розвитку регіональних економічних систем в умовах креативної економіки

Джерело: розроблено автором

Реалізація цих стратегем допомагатиме регіональним економічним системам зростати, розвиватись та адаптуватись до викликів креативної економіки, забезпечуючи стійкий інтелектуально-інноваційний розвиток.

Стратегеми інтелектуально-інноваційного розвитку регіональних економічних систем в умовах становлення креативної економіки сприятимуть:

- формуванню привабливого інвестиційного середовища для залучення внутрішніх та зовнішніх інвестицій;
- створенню більш ефективного інституціонального середовища щодо інноваційної діяльності, захисту інтелектуальної власності та стимулювання інтелектуальної активності регіональних суб'єктів;
- формуванню механізму розподілу фінансових ризиків між державними, регіональними суб'єктами та бізнесом при впровадженні інноваційних проєктів за рахунок механізму державно-приватного партнерства;
- налагодженню більш щільної взаємодії між освітніми, науково-дослідними організаціями та підприємницьким сектором з питань розробок та впровадження інноваційних розробок;
- налагодження більш оптимальної роботи у системі трансферу технологій та інноваційної продукції;
- розвитку інноваційної інфраструктури;
- нарощенню інтелектуального потенціалу;
- залученню до інтелектуально-інноваційного розвитку більш широких верств населення за рахунок створення більш широкого інформаційного поля;
- створення новітніх інноваційних розробок в межах смарт-спеціалізації розвитку територій.

У даному контексті розвиток інноваційних центрів, науково-дослідних установ, технопарків та бізнес-інкубаторів сприяє збільшенню кількості інноваційних підприємств та стартапів у регіоні. Підтримка інноваційних стартапів та підприємств сприяє поширенню нововведень та розвитку інноваційних продуктів та послуг.

Важливим чинником інноваційного розвитку є залучення інвестицій для підтримки досліджень та впровадження нововведень. Державні та приватні інвестиції можуть сприяти розвитку інфраструктури, наукових досліджень та інноваційних підприємств.

Забезпечення якісної освіти, підготовка фахівців з інноваційним мисленням та технічними навичками є ключовим фактором для створення інтелектуального потенціалу регіону. В даному контексті розвиток науково-дослідних інститутів та університетів, сприяння проведенню фундаментальних та прикладних досліджень зумовлює появу нових ідей та технологій.

Співпраця між підприємствами, науковцями та громадськими організаціями в рамках індустріальних кластерів може збільшити ефективність інноваційного розвитку, а сприяння розвитку середовища, де підтримується творчість та креативність, може спонукати народженню нових ідей та інновацій, а також подальшому розвитку регіональних економічних систем. Важливо також залучати громадськість до процесів інноваційного розвитку, адже різноманітні погляди можуть привести до новаторських рішень.

Висновки та пропозиції. Отже, вивчення стратегем інтелектуально-інноваційного розвитку регіональних економічних систем в контексті формування креативної економіки набуває вельми суттєвого значення, що пояснюється кількома ключовими факторами.

На тлі становлення креативної економіки інтелектуально-інноваційний розвиток регіональних економічних систем виявляється ключовим фактором для досягнення сталості, конкурентоспроможності та забезпечення високого рівня життя в регіонах. Він передбачає впровадження комплексу стратегем, спрямованих на збільшення інноваційного потенціалу, залучення талановитих індивідів, створення інноваційних центрів та розбудову креативних індустрій. Інтелектуальний розвиток, спільно з інноваціями, відкриває двері для новаторських підходів у розв'язанні проблем, трансформуючи звичайні регіони в динамічні та відкриті для можливостей простори.

Подальших досліджень вимагають питання дослідження впливу цифровізації на інтелектуально-інноваційні детермінанти в умовах становлення креативної економіки.

© Ханін С.Г., 2023

ЛІТЕРАТУРА

1. Варга В. П. Генерування стратегічного управління економічного розвитку регіону. *Ефективна економіка*. 2022. №5. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=10288> (дата звернення 4.08.2023). <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2022.5.79>.

2. Дергалюк Б. В., Тульчинська С. О., Перепелюкова О. В. Структурні зміни в економіці регіонів як запорука економічного зростання. *Причорноморські економічні студії*. 2018. Вип. 31. С. 215 – 219.

3. Неустроєв Ю. Г. Модернізація економічної системи регіону. *Агросвіт*. 2021. № 18. С. 44 – 49. <https://doi.org/10.32702/2306-6792.2021.18.44>.

4. Самійленко Г. Креативна економіка: теоретичні засади та особливості її функціонування в умовах становлення нової економіки. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2020. № 2 (22). С. 31 – 42. [https://doi.org/10.25140/2411-5215-2020-2\(22\)-31-42](https://doi.org/10.25140/2411-5215-2020-2(22)-31-42).

5. Сторонянська І. З., Бенівська Л. Я. Детермінанти економічного зростання регіонів у новітніх економічних теоріях. *Бізнес Інформ*. 2020. №10. С. 118 – 127. <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2020-10-118-127>.

6. Тульчинська С. О. Концепція інноваційного розвитку регіонів на основі регіональних переваг. *Актуальні проблеми економіки*. 2012. № 9. С. 138 – 142.

7. Тульчинська С. О. Перспективи та доміанти розвитку інтелектуально-інноваційної системи регіонів України: монографія. Херсон: Вид-во «ПП Вишемирський В.С.». 2014. 210 с.

REFERENCES

1. Varha, V.P. (2022), «Generation of strategic management of the economic development of the region», *Efektivna ekonomika*, vol. 5, available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=10288> (Accessed 4 Aug 2023). <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2022.5.79>.

2. Derhaliuk, B.V., Tulchynska, S.O. and Perepeliukova, O.V. (2018), «Structural changes in the economy of regions as a guarantee of economic growth». *Prychornomorski ekonomichni studii*. Vol. 31. Pp. 215 – 219.

3. Neustroiev, Yu.H. (2021), «Modernization of the economic system of the region». *Ahrosvit*. Vol. 18. Pp. 44 – 49. <https://doi.org/10.32702/2306-6792.2021.18.44>.

4. Samiilenko, H. (2020), «Creative economy: theoretical principles and features of its functioning in the conditions of the formation of a new economy». *Problemy i perspektyvy ekonomiky ta upravlinnia*. Vol. 2. № 22. Pp. 31 – 42. [https://doi.org/10.25140/2411-5215-2020-2\(22\)-31-42](https://doi.org/10.25140/2411-5215-2020-2(22)-31-42).

5. Storonianska, I.Z. and Benovska, L.Ya. (2020), «Determinants of economic growth of regions in the latest economic theories». *Biznes Inform*. Vol. 10. Pp. 10. 118 – 127. <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2020-10-118-127>.

6. Tulchynska, S.O. (2012), «The concept of innovative development of regions based on regional advantages». *Aktualni problemy ekonomiky*. Vol. 9. Pp. 138 – 142.

7. Tulchynska, S.O. (2014), *Perspektyvy ta dominanty rozvytku intelektual'noinnovatsijnoi systemy rehioniv Ukrainy [Prospects and dominants of the development of the intellectual and innovative system of the regions of Ukraine]* PP «Vishemirsky». Kherson. Ukraine.

СТАТТЯ НАДІЙШЛА ДО РЕДАКЦІЇ 08.09.2023